

Τεχεράνη 15 Μαρτίου - ἀκάλυπτες γυναίκες διαδηλώνουν στο Πανεπιστήμιο

ΙΡΑΝ: Γυναίκες και ἐπανάσταση

Ὁ ἀγώνας τῶν γυναικῶν στοῦ Ἰράν χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν 19ο αἰώνα, ὅταν ξεσηκώθηκαν ἐναντίον τῶν Ἀγγλῶν ποὺ πῆγαν νὰ μονοπωλήσουν τὸν καπνὸ σ' ἐκείνη τὴν περιοχή. Μέσα στοῦ χαρέμι τοῦ Σάχη, οἱ γυναίκες ἔσπασαν ὅλες τὶς πίπες. Οἱ πρώτες Περσίδες φεμινίστριες προέρχονται ἀπὸ τὸ Βορειοδυτικὸ Ἰράν. Σ' αὐτὴ τὴν περιοχή, οἱ γυναίκες ἔπαιζαν σημαντικὸ ρόλο στὴν οἰκονομία τοῦ τόπου διατηροῦσαν μικρὰ ἐμπορικὰ ἢ ἀσχολοῦντο μὲ κτηματικὲς ὑποθέσεις. Ἐμπνευσμένες ἀπ' τὴ Σοβιετικὴ ἐπανάσταση ποὺ εἶχε γίνεῖ στὴν ἀπέναντι ὄχθη τῆς Κασπίας, δημιούργησαν μικρὲς γυναικεῖες ομάδες καὶ ἄνοιξαν τὰ πρώτα σχολεῖα κοριτσιῶν.

Ἀπ' τὸ 1921 ἄρχισαν νὰ γιορτάζουν στὶς 8 Μαρτίου τὴ Διεθνὴ Ἡμέρα τῆς Γυναίκας καὶ νὰ ἐκδίδουν μιὰ ἐφημερίδα. Τὸ 1922, δασκάλες καὶ δάσκαλοι συγκεντρώθηκαν γιὰ ν' ἀγωνιστοῦν ἐναντίον τοῦ μαύρου πέπλου, τοῦ περίφημου «τσαντόρ». Ἡ ἐφημερίδα τους «Ὁ κόσμος τῶν Γυναικῶν», ἔκλεισε μετὰ τὸ πέμπτο φύλλο, κάτω ἀπ' τὴν πίεση τῶν σοσιαλιστῶν μουσουλμάνων. Τὸ 1925, ὅταν ἔγινε τὸ πραξικόπημα τοῦ Σάχη Ρεζά, ὅλες οἱ γυναίκες ποὺ εἶχαν πολιτικὲς δραστηριότητες ρίχθηκαν στὶς φυλακές. Τὸ 1935, ὁ Σάχης Ρεζά πρόσταξε τὶς γυναίκες νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ πέπλο. Οἱ στρατιῶτες τραγύριζαν στοὺς δρόμους καὶ ἔβγαζαν μὲ τὴ βία τὸ «τσαντόρ» ἐκείνων ποὺ ἐπέμεναν νὰ τὸ φοροῦν. Ὁ Σάχης Ρεζά δὲν τὸ ἔκανε αὐτὸ γιὰ ν' ἀπελευθερώσει τὶς γυναίκες ἀλλὰ γιὰ νὰ εὐνοήσει τὴν ἐνταξί τους στὴν οἰκονομικὴ ζωὴ. Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ τὸ Ἰράν χρειαζόταν ἄφθονα καὶ φθηνὰ ἐργατικά χέρια. Ἀλλὰ τὸ τσαντόρ παρεμπόδιζε τὶς κινήσεις

τῶν γυναικείων χειρῶν, γι' αὐτὸ καὶ χρειαζόθηκε νὰ τὸ ἀπαγορεύσει. Ἀμέσως μετὰ ἀπ' τὸ διάταγμα αὐτό, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργατριῶν στὶς ὑφαντουργικὲς βιομηχανίες διπλασιάστηκε. Τὸ 1941 οἱ Σύμμαχοι ἀνάγκασαν τὸν Σάχη Ρεζά, ποὺ ὑπῆρξε φίλος τῶν ναζιστῶν, νὰ παραιτηθεῖ γιὰ χάρη τοῦ γιοῦ του. Στὸ διάστημα 1941 - 1951 ἔγινε μιὰ σχετικὴ φιλελευθεροποίηση, ποὺ βοήθησε στὸ νὰ πολλαπλασιασθοῦν οἱ γυναικεῖες ομάδες, καὶ οἱ πιὸ ἐπαναστατικὲς ἄρχιζαν ν' ἀγωνίζονται γιὰ νὰ πετύχουν ἴσα δικαιώματα μὲ τοὺς ἄνδρες. Τὴν ἐποχὴ τοῦ Μοσχαντέγκ (1951 - 1953) οἱ Περσίδες ἀγωνίστηκαν στὸ πλευρὸ τοῦ ἐνάντια στὸν ἀμερικανικὸ καὶ βρετανικὸ ἱμπεριαλισμὸ καὶ τὸν ὑποστήριζαν στὴν ἀπόφασή του νὰ ἐθνικοποιήσει τὸ πετρέλαιο.

Ὡστόσο δὲν κατόρθωσαν νὰ πετύχουν τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου. Ὄταν τὸ 1953 ὁ Σάχης ξαναπῆρε στὰ χέρια του τὴν ἀπόλυτη ἐξουσία, φυλάκισε καὶ βασάνισε κάθε γυναίκα ποὺ εἶχε πολιτικὴ ἢ φεμινιστικὴ δράση. Οἱ γυναικεῖες ἐφημερίδες καὶ συγκεντρώσεις ἀπαγορεύθηκαν. Τὸ 1963, ὁ Σάχης, ἀνάμεσα σὲ ἄλλες γενικότερες μεταρρυθμίσεις του, ἔδωσε τὴν ψήφο στὶς γυναίκες. Ἀλλὰ οἱ ἐκλογὲς ἦταν νοθευμένες, γι' αὐτὸ καὶ μπούκοταρίστηκαν ἀπ' τὶς γυναίκες.

Σ' ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια τῆς βασιλείας τοῦ Σάχη, 4.000 Περσίδες φυλακίστηκαν. Πολλὲς πέθαναν ἀπὸ τὰ βασανιστήρια, τὶς μαστίγωναν σ' ὅλο τὸ σῶμα χειροπόδαρα δεμένες, ἔρριχναν ἀλατισμένο νερὸ στὶς πληγές τους, τὶς κρεμοῦσαν ἐπὶ ὀλόκληρες ὥρες μὲ τὰ χέρια περασμένα μέσα σὲ χαλκάδες, τοὺς ἔβγαζαν τὰ νύχια, τὶς ἐβίαζαν ἐπικειλημένα καὶ μὲ σαδισμὸ.

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

‘Ο Σύνδεσμος για τὰ Δικαιώματα τῆς Γυναίκας ἔστειλε στὴν ἐδῶ Πρεσβεία τοῦ Ἰράν καὶ στὰ γυναικεῖα σωματεῖα τοῦ Ἰράν τὸ παρακάτω ψήφισμα :

“Ἄνδρες καὶ γυναῖκες τοῦ Ἰράν μαζί ἀγωνίστηκαν καὶ μαζί θυσίασαν καὶ τὴ ζωὴ τους γιὰ τὴν ἐλευθερία καὶ τὴ δημοκρατία. Κι’ ἐνῶ ἐλπίζαμε ὅτι θ’ ἀνατείλουν καλύτερες μέρες γιὰ ἄντρες καὶ γυναῖκες τοῦ Ἰράν, μὲ λύπη καὶ ἀγανάκτηση βλέπουμε τὴν προσπάθεια νὰ παραμείνει ἡ Περσίδα στὴ θέση τῆς σκλάβας. Γιατὶ ὁ φερετζῆς εἶναι σύμβολο διάκρισης λόγω φύλου, κλεισίματος στὸ χαρῆμι καὶ ὑποταγῆς στὸν ἀφέντη ἄντρα.

‘Η ἐπιστροφή στὰ μουσουλμανικὰ ἔθιμα σχετικὰ μὲ τὴ θέση τῆς γυναίκας εἶναι ἐντελῶς ἀπαράδεκτη στὴν ἐποχὴ μας. Γι’ αὐτὸ θέλουμε νὰ πιστεύουμε ὅτι ἡ Ἰρανικὴ Κυβέρνηση θὰ ἀλλάξει τακτική, γιατί ἡ θέση τῆς αὐτῆ ἀποτελεῖ προδοσία τῆς ἐπανάστασης.

Περσίδες : μὲ τὴ γενναία στάση σας προκαλέσατε τὸ θαυμασμό μας. Κρατηθεῖτε γερά γιὰ νὰ ἀπελευθερωθεῖτε ἀπὸ τὴ θέση τῆς σκλάβας. Οἱ Ἕλληνίδες σᾶς συμπαραστεκόμαστε μὲ ὅλη μας τὴν καρδιά. Αὐτὴ τὴ στιγμή σεῖς γράφετε ἱστορία στὸ παγκόσμιο γυναικεῖο κίνημα.

‘Ο ρόλος τῆς Περσίδας στὴν ἐπανάσταση

Τὸ 1978, ὅταν ἄρχισε ἡ ἐπανάσταση καὶ ἔγινε ὁ στρατιωτικὸς νόμος, οἱ γυναῖκες ἄρχισαν νὰ ζαναφοροῦν τὸ τσαντόρ, σύμβολο τῆς ἀντίθεσής τους στὸ «δυτικὸ» καὶ διεστραμμένο καθεστῶς τοῦ Σάχη. Ἄλλωστε τὸ τσαντόρ τοὺς προστάτευε τὴν ἀνωουμία στὶς ἀντιστασιακὲς συγκεντρώσεις καὶ τίς βοήθουσε νὰ κρύβουν ἀπὸ κάτω ὄπλα.

Οἱ γυναῖκες ἔδειξαν ἄλλωστε τρομερὸ θάρρος σ’ αὐτοὺς τοὺς αἰματηροὺς μῆνες τῆς Ἐπανάστασης. Στὶς 8 Σεπτεμβρίου 1978, ὅταν ὁ στρατὸς πυροβόλησε ἐνάντια στὸ πλῆθος, τουλάχιστον 700 γυναῖκες ἦταν ἀνάμεσα στὰ θύματα ἐκείνης τῆς «μαύρης Παρασκευῆς». Μαζί μὲ τὰ παιδιὰ τους πήγαιναν ἐπικεφαλῆς τῶν διαδηλωτῶν γιὰ νὰ κάνουν τοὺς στρατιῶτες νὰ μὴν πυροβολήσουν. Ἄλλὰ μάταια...

Κι’ ἐφθάσε ἡ 8η Μαρτίου, ἡ Διεθνὴς Ἡμέρα τῆς Γυναίκας. Καὶ τότε ἔγινε κάτι πρωτοφανὲς γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ γυναικεῖου κινήματος. Ἐκατοντάδες Περσίδες σκαρφάλωναν καὶ πηδοῦσαν ἀπὸ τὸ κιγκλίδωμα τοῦ Πανεπιστημίου γιὰ νὰ κάνουν διαδήλωση στοὺς δρόμους τῆς Τεχεράνης. Τίς εἶχαν κλείσει μέσα στὸ Πανεπιστήμιο, κι’ ἐκεῖνες ἔφυγαν γιὰ νὰ συγκεντρωθοῦν τελικὰ πέντε χιλιάδες γυναῖκες. Ἄλλὰ δὲν ὑπῆρχε οὔτε ἓνας δημοσιογράφος, οὔτε μιὰ τηλεόραση γιὰ ν’ ἀποθανάτιζε αὐτὲς τίς ἱστορικὲς εἰκόνες τοῦ πρώτου αὐθόρμητου γυναικεῖου κινήματος. Ἐκείνη τὴ στιγμή, τὸ τσαντόρ ἦταν τὸ σύμβολο ἀντίστασης ἐνάντια στὸ καθεστῶς Παχλαβί. Τὸν Χομεϊνὶ τὸν σέβονταν γιατί συμβόλιζε τὴν ἀντίσταση. Ἄλλὰ τί ἔγινε μὲ τὴν ἐπιστροφή του στὸ Ἰράν; Ὁ λαὸς τοῦ Ἰράν ποὺ ἔκανε τὴν ἐπανάσταση γιὰ νὰ ἔχει δημοκρατία, κληρονόμησε τώρα μιὰ θεοκρατικὴ τυραννία. Στὸ βᾶθος τίποτα δὲν ἔλλαξε. Ἡ Ἰσλαμικὴ δημοκρατία εἶναι μιὰ δημοκρατία ὀπισθοδρόμησης, ποὺ ἔκανε τίς γυναῖκες νὰ χάσουν κι’ αὐτὰ ποὺ εἶχαν κερδίσει στὸ διάστημα τῆς δικτατορίας τοῦ Σάχη.

Τὸ γυναικεῖο ξεσήκωμα

Στὶς 12 Μαρτίου, 20.000 γυναῖκες βάδισαν ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο στὴν πλατεία τῆς Ἐλευθερίας στὴν Τεχεράνη. Ἡ ἐνέργειά τους αὐτὴ συμβολίζει τὴν πρόοδο τοῦ φεμινισμοῦ σ’ ὅλοκληρὸ τὸν κόσμον. Τί θέλουν αὐτὲς οἱ γυναῖκες; Τὴν ἐλευθερία. Τὴν ἐλευθερία νὰ διαλέγουν ἐκεῖνες ἂν θέλουν ἢ ὄχι νὰ φοροῦν τὸ πέπλο.

Τὴν ἐλευθερία νὰ ἐργάζονται, νὰ χρησιμοποιοῦν ὅλα τὰ μέσα ἀντισύλληψης, νὰ ἔχουν ἴση ἀμοιβὴ μὲ τοὺς ἄνδρες καὶ ἴδια ἐκπαίδευση.

Οἱ διεκδικήσεις τους εἶναι ἐκεῖνες ποὺ ἀπαιτοῦν ὅλες οἱ γυναῖκες στὸν κόσμον. Αὐτὴ τὴ στιγμή ὅμως ἐκεῖνες βρίσκονται σὲ μεγάλο κίνδυνο. Φοβοῦνται. Κάτω ἀπὸ τὸ κάλυμμα τῆς θρησκείας, ὅλα λογοκρίνονται ἀπὸ φανατικούς. Κι’ ὅσο τόσο τὸ θάρρος αὐτῶν τῶν γυναικῶν εἶναι ἐξαιρετικὸ. Ἄλλὰ τί μποροῦν νὰ κάνουν, ὅταν ἓνα μεγάλο μέρος τῶν γυναικῶν κατέχεται ἀπ’ τὸν ἴδιο θρησκευτικὸ φανατισμό;

Διεθνὴς Ἐπιτροπὴ γιὰ τὰ Δικαιώματα τῆς Γυναίκας

Τὰ τελευταῖα γεγονότα τοῦ Ἰράν μᾶς δείχνουν περισσότερο ἀπὸ ποτὲ πόσο ἀβέβαιη παραμένει ἡ θέση τῆς γυναίκας παντοῦ στὸν κόσμον. Γι’ αὐτὸ μερικὲς Γαλλίδες, Ἀγγλίδες, Γερμανίδες, Ἀμερικανίδες, Σουηδέζες κ.ἄ., ἀποφάσισαν νὰ ἰδρῶσουν μιὰ Διεθνή Ἐπιτροπὴ Δικαιωμάτων τῆς Γυναίκας.

Ὁ κυριότερος ρόλος αὐτῆς τῆς Ἐπιτροπῆς θὰ εἶναι νὰ ἐνημερώνεται συνεχῶς σχετικὰ μὲ τὰ γεγονότα ποὺ μποροῦν νὰ ἀλλάξουν ἢ νὰ ἐπηρεάσουν τὴ θέση τῆς γυναίκας ὅπουδήποτε στὸν κόσμον καὶ νὰ μεταδίδουν αὐτὲς τίς πληροφορίες ὅσο τὸ δυνατὸν σὲ περισσότερα μέρη. Ἡ Ἐπιτροπὴ θὰ ὑποστηρίξει ἐπίσης ὅλες τίς ἐνέργειες καὶ τοὺς ἀγῶνες τῶν γυναικῶν γιὰ τὰ δικαιώματά τους, χωρὶς καμμιά διάκριση ἐθνικότητος, φυλῆς, θρησκείας ἢ πολιτικῆς τοποθέτησης.

Ἡ πρώτη ἀποστολὴ τῆς Κ.Δ.Ε.Γ. ἦταν νὰ στείλει μιὰ ἀντιπροσωπεῖα γυναικῶν στὴν Τεχεράνη γιὰ νὰ ἐνημερωθεῖ γιὰ τὴ θέση τῶν γυναικῶν στὸ Ἰράν. Θὰ ἀκολουθήσουν κι ἄλλες τέτοιες πρωτοβουλίες.

Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι ἡ Σιμόν ντε Μπωβουάρ, ἡ ὁποία ἐπέμεινε κιόλας νὰ σταλεῖ ἀμέσως μιὰ ἀποστολὴ στὸ Ἰράν, κι’ ὅταν τῆς εἶπαν πῶς δὲν ἦταν ἡ κατάλληλη στιγμή, ἀπάντησε: «Ἐχω δεῖ πολλές χώρες καὶ πολλὲς ἐπανάστασεις. Κάθε φορὰ ποὺ ἐπρόκειτο νὰ ὑπερασπίσω τίς γυναῖκες, μοῦ ἔλεγαν πῶς δὲν ἦταν ἡ κατάλληλη στιγμή».

Οἱ ἐπισκέπτριες τοῦ Ἁγιοτολλάχ

Ἡ ἀντιπροσωπεῖα τῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς Δικαιωμάτων τῆς Γυναίκας ποὺ ἐπισκέφθηκε τὴν Περσία ἀπετελεῖτο ἀπὸ τρεῖς Γαλλίδες, τὴν Φρανσουάξ Γκασπάρ, σοσιαλίστρια

δήμαρχο τῆς Dreux, τῆ δημοσιογράφο Κλώντ Σερβάν-Σρεμπέρ, τὴν Ἑλὲν Ζεντρίν, καθηγήτρια τοῦ Πανεπιστημίου, μιὰ Αἰγυπτία σκηνοθέτιδα, τὴν Λεϊλά Ἀμποῦ Σαῖς, τὴν Ἴταλίδα συγγραφέα Μαρία Ἀντωνιέττα Μακιότσι καὶ τὴν Γερμανίδα δημοσιογράφο Ἄλις Σβάρτσερ. Οἱ γυναῖκες αὐτὲς ἐπισκέφθηκαν ἐκεῖ τὸν πρωθυπουργὸ Μπαζαρχάν, τὸν Ἀγιατολάχ Ταλεγκάνι καὶ τὸν Χομεῖνι. Πλησίασαν ἐπίσης καὶ μίλησαν μὲ πολλὰς γυναῖκες τοῦ φεμινιστικοῦ κινήματος. Μιὰ ἀπ' αὐτὲς, μιὰ δικηγόρος 45 χρονῶν, τοὺς ἐξήγησε: «Ἀπὸ τὴν ἐπιστροφή τοῦ Χομεῖνι δὲν ἰσχύει πιά ὁ νόμος γιὰ τὴν οἰκογενειακὴ προστασία πού εἶχε ψηφισθεῖ τὸ 1975. Αὐτὸς ὁ νόμος δὲν ἐξασφάλιζε βέβαια ἴσα δικαιώματα τῶν δύο φύλων στοὺς κόλπους τῆς οἰκογένειας, ἀλλὰ πρόσφερε στὶς γυναῖκες τὴ δυνατότητα νὰ πάρουν διαζύγιο. Ἐπίσης, μμποροῦσαν νὰ καταφεύγουν στὸ δικαστήριο γιὰ διάφορες ἀδικίες πού τοὺς ἔκανε ὁ ἄντρας τους. Αὐτὸ ἦταν μιὰ ἀλλαγὴ γι' αὐτὲς σχετικὰ μὲ τὴν ἰσλαμικὴ πρακτικὴ. Παραδείγματα αὐτῆς τῆς πρακτικῆς: Ἡ κληρονομία τῶν ἀγοριῶν εἶναι διπλάσια τῶν κοριτσιῶν· ὁ σύζυγος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μὴν ἐπιτρέψει στὴν γυναῖκα του νὰ ἐργασεῖ ἢ νὰ ταξιδέψει στὸ ἐξωτερικό· ὁ ἄντρας μπορεῖ νὰ πάρει πολλὰς γυναῖκες, ἀκόμη καὶ προσωρινὰ ἂν τὸ θελήσει· οἱ μητέρες δὲν ἔχουν καμμιά γενικὴ ἐξουσία· στὴ δικαιοσύνη, πρέπει νὰ παρουσιαστοῦν γιὰ μάρτυρες δυὸ γυναῖκες γιὰ νὰ ἰσοφαρίσουν τὴ μαρτυρία ἑνὸς ἄντρα, κλπ.».

Ἡ ἐπίσκεψη στὸν Πρωθυπουργὸ δὲν ὑπῆρξε καὶ τόσο

ἐνθαρρυντικὴ. «...Ἄν θέλετε τὴ γνώμη μου,» εἶπε, «ἡ ἰσότη-
τα εἶναι κάτι σχετικὸ. Στὴ φύση δὲν ὑπάρχει ἰσότητα ἀνάμεσα
στὰ δύο φύλα, οὔτε στὴν ἰδιοσυγκρασία, οὔτε στὸ χαρακτή-
ρα, οὔτε στὴ σωματικὴ καὶ ἠθικὴ δύναμη. Ἡ φύση δὲ θέ-
λησε τὴν ἰσότητα τῶν φύλων, οὔτε γιὰ τὸ ἀνθρώπινο γένος,
οὔτε γιὰ τὸ φυτικὸ ἢ ζωικὸ βασίλειο. Ἄλλὰ στὸ Σύνταγμα
μας θὰ ὑπάρξει ἰσότητα σεβασμοῦ».

Ὁ Χομεῖνι δὲν ἀπάντησε τίποτα στὶς ἐρωτήσεις πού τοῦ
ἔκαναν γιὰ τὴν ἰσότητα καὶ τὴν ἐλευθερία τῶν γυναικῶν. Ἡ
σιωπὴ ἦταν πλήρης. Μᾶς εἶχε δεχθεῖ, ἡ χάρη αὐτὴ ἦταν
ἀρκετὴ.

Ἡ ἀντιπροσωπεῖα συνάντησε ἐπίσης νεαρὰς γυναῖκες,
σκεπασμένες μὲ τὸ τσαντόρ, πού τὸ ὑπερασπίστηκαν μὲ φα-
νατισμὸ: «Νομίζετε ἐσεῖς οἱ γυναῖκες τῆς Δύσης πὼς εἶστε
πιὸ ἐλεύθερες ἀπὸ μᾶς; Νομίζετε πὼς τὸ νὰ ἀποκαλύπτετε
τὸ σῶμα σας καὶ νὰ γίνεστε ἀντικείμενο πόθου, αὐτὸ εἶναι
ἐλευθερία; Ἐμεῖς δὲν θέλουμε νὰ μιλοῦν στὸ σῶμα μας. Δὲν
θέλουμε νὰ προκαλεῖ ἐκεῖνο τὴν προσοχὴ, θέλουμε ν' ἀπευ-
θύνονται στὴ σκέψη μας».

Ἀπ' αὐτὸ τὸ ταξίδι στὴν Τεχεράνη, ἡ ἀντιπροσωπεῖα
τῆς Δ.Ε.Δ.Γ. ἀποκόμισε μιὰν ἔντονη αἴσθηση τοῦ γυναικείου
συμπλέγματος, τῆς διαίρεσης πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στὶς γυ-
ναῖκες, τὴν ἀνταγωνιστικὴ ὁμοιότητα. Ἡ λέξη τσαντόρ θυ-
μίζει ἴσως τίς Περσίδες ἀλλὰ στὴν πραγματικότητα καὶ στὸ
βάθος περιέχει ὅλες τίς γυναῖκες. Ὅλες οἱ γυναῖκες συνδέον-
ται μὲ τὸ τσαντόρ, εἴτε τὸ φοροῦν εἴτε ὄχι...